

Eiropas
Komisija

© Shutterstock, 2022

Izglītība, apmācība
un mūžizglītība

Profesionālā izglītība un apmācība

Prasmes tagadnei un nākotnei

Nodarbinātība,
sociālās lietas
un iekļautība

Šis dokuments neatspoguļo Eiropas Komisijas oficiālo nostāju.

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2022

© Eiropas Savienība, 2022

Eiropas Komisijas dokumentu atkalizmantošanas politiku īsteno, pamatojoties uz Komisijas Lēmumu 2011/833/ES (2011. gada 12. decembris) par Komisijas dokumentu atkalizmantošanu (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp.). Ja vien nav norādīts citādi, šo dokumentu atkalizmantojot atļauts ar *Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0)* licenci (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Tas nozīmē, ka ir atļauta atkalizmantošana ar pienācīgu atsaukšanos uz dokumentu un norādēm uz grozījumiem.

Tādu elementu izmantošanai vai reproducēšanai, kuri nepieder Eiropas Savienībai, var būt jāsaņem atļauja tieši no attiecīgajiem tiesību turētājiem.

PDF	ISBN 978-92-76-43593-8	doi:10.2767/275474	KE-06-21-179-LV-N
HTML	ISBN 978-92-76-43569-3	doi:10.2767/27366	KE-06-21-179-LV-Q

Izglītība, apmācība
un mūžizglītība

Profesionālā izglītība un apmācība

Prasmes tagadnei un nākotnei

Saturs

Priekšvārds	6
Ievads profesionālajā izglītībā un apmācībā	8
Profesionālās izglītības un apmācības sniegtie ieguvumi.....	10
1. grafiks. Absolventu (vecumā no 20 līdz 34 gadiem), kuri nesen absolvējuši profesionālās izglītības un apmācības un vispārējās vidējās izglītības iestādes, nodarbinātības rādītāji, 2020. gads	10
Mainīgā profesionālās izglītības un apmācības vide.....	11
2. grafiks. To vidējās izglītības apguvēju īpatsvars, kuri apgūst profesionālās vidējās izglītības un apmācības programmas, 2017.–2019. gads.....	11
ES redzējums attiecībā uz profesionālo izglītību un apmācību.....	12
Īsa pamatinformācija par ES profesionālās izglītības un apmācības politiku.....	13
Jauna, visaptveroša pieeja profesionālajai izglītībai un apmācībai	15
Reformu īstenošana visā Eiropā	16
Valsts līmeņa reformu īstenošanas principi	17
Konkrētas apņemšanās valstu līmenī.....	19
Pasākumi un iniciatīvas dalībvalstu atbalstam	20
Profesionālās izcilības centri (PIC)	21
Zaļās un digitālās prasmes	21
Lielāks atbalsts mācekļiem	22
Eiropas Arodprasmju nedēļa	22
Eiropas profesionālie pamatprofili.....	22
Kvalitātes nodrošināšanas salīdzinošā izvērtēšana profesionālās izglītības un apmācības sistēmas līmenī	22
Mikroapliecinājumi	22
Finansējums	22
Pielikums.....	24

Priekšvārds

Eiropā mēs šobrīd piedzīvojam pārkārtošanās periodu. Zaļā un digitālā pārkārtošanās ir būtiski svarīga ilgtspējīgai nākotnei un nes sev līdzi gan iespējas, gan izaicinājumus. Mūsu mērķis ir arī izkļūt no Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes spēcīgākiem, izmantojot šo pārkārtošanās periodu, lai radītu jaunas iespējas un darbvietas Eiropas ekonomikas atveseļošanas veicināšanai.

**Nikolā Šmits (Nicolas Schmit),
Eiropas darba un sociālo tiesību komisārs**

© European Union

Nozarēm un profesijām mainoties, mainīsies arī darba devēju vajadzības un prasības pret darba ņēmējiem. Kvalitatīva profesionālā izglītība un apmācība (PIA) ir būtiski svarīga, lai nodrošinātu, ka cilvēkiem ir pareizās prasmes, kas tiem palīdzēs pārvarēt sociāli ekonomiskās problēmas un gūt panākumus personīgajā un profesionālajā dzīvē. Tas attiecas gan uz mūsdienu jauniešiem, kuriem PIA nodrošina raitu pāreju no obligātās izglītības sistēmas uz darba tirgu, gan arī uz pieaugušajiem, kuriem nepieciešama prasmju pilnveidošana vai pārkvalifikācija, lai pielāgotos mainīgajai darba videi.

Eiropas Savienība (ES) jau ilgāku laiku ir uzņēmusies vadošo lomu PIA veicināšanā un ieguldījumu veikšanā šajā jomā. 2020. gadā publicētajā Padomes lēmumā par PIA ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai ir izklāstīts visaptverošs ES redzējums attiecībā uz PIA nākotni. Mūsu mērķis ir padarīt PIA par kvalitatīvu un pievilcīgu izvēli visiem izglītojamajiem.

Komisija uzņemas vadošo lomu ar daudzām un dažādām politikas iniciatīvām, atbalsta instrumentiem un finansēšanas mehānismiem ES līmenī, savukārt dalībvalstis ir pilnvarotas īstenot vajadzīgās reformas. Dalībvalstis jau ir apstiprinājušas un apņēmušās veikt konkrētas darbības, parakstot Osnabrikas deklarāciju. Ir pienācis laiks ķerties klāt reformu īstenošanai un palīdzēt panākt kopīgu redzējumu attiecībā uz PIA Eiropā.

Man ir liels prieks sagatavot priekšvārdu šai brošūrai, kurā ir izklāstīts mūsu redzējums attiecībā uz PIA un ir aprakstīta palīdzība, kas ir pieejama dalībvalstu atbalstīšanai šajā procesā. Es mudinu dalībvalstis izmantot šo rīku sniegtās iespējas, lai stiprinātu un modernizētu to PIA sistēmas visu PIA jomas ieinteresēto personu, jo īpaši izglītojamo, labā visā Eiropā.

Nikolā Šmits, Eiropas darba un sociālo tiesību komisārs

2

**ievads profesionālajā
izglītībā un apmācībā**

Ikvienam Eiropā ir jābūt pieejamām izglītības, apmācības un mūžizglītības iespējām neatkarīgi no tā, vai šī persona dzīvo lielā pilsētā vai nomaļā lauku apvidū. ES Pamattiesību hartā izglītības, arodmācības un tālākizglītības pieejamība ir atzīta par pamattiesībām.

Eiropas sociālo tiesību pīlāra pirmais princips nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz kvalitatīvu un iekļaujošu vispārīgo un profesionālo izglītību un mūžizglītību, savukārt ceturtais princips, kas attiecas uz aktīvu atbalstu nodarbinātībai, nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz turpmāku izglītību un apmācību un atbalstu, lai uzlabotu nodarbinātības izredzes.

Šo tiesību mērķis ir nodrošināt, ka ikviens var pilnā mērā piedalīties sabiedrības dzīvē, veiksmīgi iekļauties darba tirgū un gūt panākumus profesionālajā un personīgajā dzīvē. Darba devējiem arī ir vajadzīgi darbinieki ar tagadnes un nākotnes profesijām nepieciešamajām prasmēm, lai atbalstītu Eiropas zaļās un digitālās pārkārtošanās procesu un tās atgūšanos no Covid-19 pandēmijas radītās ietekmes.

Prasmes ir centrālais elements ES centienos pārvērst šo redzējumu realitātē. Īstenojot tādas iniciatīvas kā Eiropas prasmju programma, Eiropas izglītības telpa un Digitālās izglītības rīcības plāns, ES palīdz attīstīt labākas prasmes un veidot noturīgas un uz nākotni orientētas izglītības un apmācības sistēmas, kas ir piemērotas digitālajam laikmetam.

Profesionālajai izglītībai un apmācībai (PIA) ir būtiska nozīme šajā procesā, kā uzsvērts 2020. gada novembrī pieņemtajā Padomes ieteikumā par PIA ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai. Līdztekus šim ieteikumam ES dalībvalstis un vairākas citas valstis ir apstiprinājušas Osnabrikas deklarāciju, kurā izklāstīta apņemšanās īstenot konkrētas darbības, lai turpinātu attīstīt PIA Eiropā līdz pat 2025. gadam.

Kas ir profesionālā izglītība un apmācība?

Padomes ieteikumā "profesionālā izglītība un apmācība" ir definēta kā "tāda izglītība un apmācība, kuras mērķis ir jauniešiem un pieaugušajiem nodrošināt zināšanas, prasmes un kompetences, kas vajadzīgas konkrētās profesijās vai plašāk darba tirgū". To var nodrošināt formālā un neformālā vidē un visos Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (EKI) līmeņos. PIA ir darba tirgum vistuvākā izglītības un apmācības joma. Šī īpaši pielāgotā izglītības un apmācības forma ir ārkārtīgi svarīga un efektīva, jo nodrošina prasmes, kas darbiniekiem ļauj sagatavoties karjeras veidošanai noteiktās profesijās, vienlaikus sniedzot arī plaši izmantojamās prasmes un efektīvi reaģējot uz ekonomikas vajadzībām.

Šajā brošūrā ir apkopots ES visaptverošais redzējums attiecībā uz PIA nākotni un darbs, ko ES veic kopā ar dalībvalstīm, lai šo redzējumu īstenotu dzīvē. Brošūrā ir aplūkots tas, cik svarīgas ir PIA reformas valstu līmenī, un šo reformu īstenošanas pamatprincipi, kā arī galvenās iniciatīvas ES līmenī.

Ja jūs esat **PIA jomas ieinteresētā persona vai struktūra**, piemēram, valsts vai reģionālā līmeņa iestāde, speciālists, skolas vadības pārstāvis vai skolotājs, pasniedzējs vai mācību centrs, nodarbinātības dienests vai personāla vadības speciālists, tad

šajā publikācijā atradīsiet vērtīgu informāciju par galvenajām reformām un iniciatīvām, kas tiek īstenotas ES līmenī, un par iespējamo finansiālo atbalstu, kas ir pieejams.

Ja jūs esat **PIA apguvējs**, tad arī varat iepazīties ar šo brošūru, lai iegūtu plašāku informāciju par PIA un tās sniegtajiem ieguvumiem. Brošūra jums palīdzēs saprast, kā ES un tās dalībvalstis atbalsta jūsu personīgo un profesionālo izaugsmi visā jūsu darba dzīves laikā.

Profesionālās izglītības un apmācības sniegtie ieguvumi

PIA nodrošina izglītojamajiem — gan jauniešiem, kuri tikai sāk savu profesionālo karjeru, gan pieaugušajiem, kuri vēlas pilnveidot savas prasmes vai pārkvalificēties, — prasmes, kas atbalsta viņu personīgo un profesionālo izaugsmi:

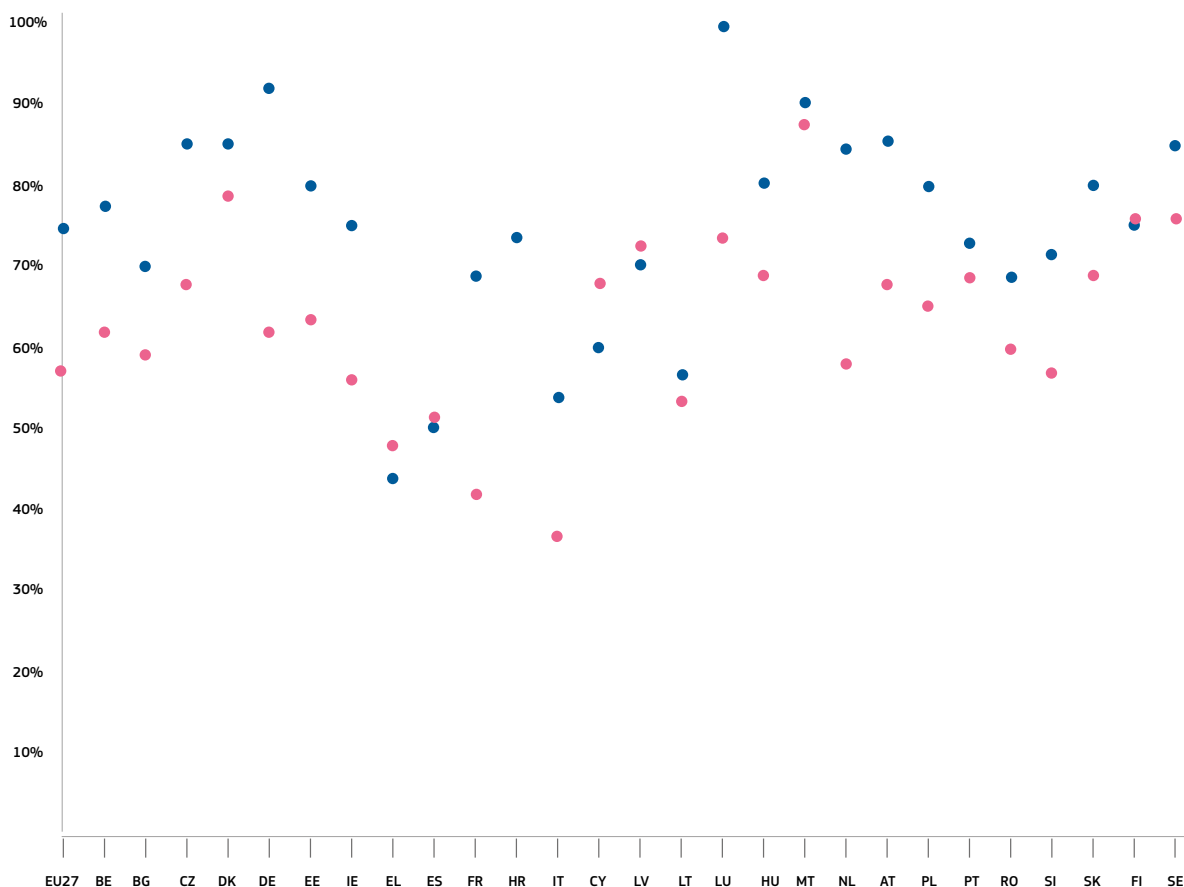
- PIA sagatavo jauniešus sekmīgai darba dzīves uzsākšanai;
- tā palīdz strādājošajiem pastāvīgi uzlabot viņu prasmes;
- tā ļauj strādājošajiem pielāgoties mainīgajām darba vides prasībām vai arī vest sarunas par darbvietas maiņu;
- tā palīdz bezdarbniekiem iegūt prasmes, kas vajadzīgas, lai atgrieztos darba tirgū;

- vispārīgāk raugoties, tā sniedz izglītojamajiem zināšanas, prasmes un īpašības, kas tiem ļauj gūt panākumus profesionālajā, sociālajā un personīgajā dzīvē.

Kā liecina 1. grafikā un pielikumā sniegtie dati, absolventiem, kuri nesen apguvuši PIA programmas (vidusskolas izglītības vai pēcvisskolas izglītības līmenī), parasti ir vieglāk atrast darbu nekā absolventiem, kuri nesen absolvējuši vispārējās vidējās izglītības iestādes. Saskaņā ar *Eurostat* datiem PIA izglītības iestāžu absolventu vecumā no 20 līdz 34 gadiem nodarbinātības rādītājs 2020. gadā bija 76,1 % salīdzinājumā ar tikai 58,3 % vispārējās vidējās izglītības iestāžu absolventu šajā pašā vecuma grupā. Šāda tendence bija skaidri redzama arī atsevišķās valstīs — 20 dalībvalstīs augstāki bija PIA izglītības iestāžu absolventu nodarbinātības rādītāji, savukārt vidējās izglītības iestāžu absolventu nodarbinātības rādītāji bija augstāki tikai piecās dalībvalstīs. Šie statistikas dati parāda PIA programmu efektivitāti tādu prasmju sniegšanā, kas veicina izglītojamo nodarbināmību un palīdz viņiem sagatavoties darba gaitu uzsākšanai.

1. grafiks. Absolventu (vecumā no 20 līdz 34 gadiem), kuri nesen absolvējuši profesionālās izglītības un apmācības un vispārējās vidējās izglītības iestādes, nodarbinātības rādītāji, 2020. gads

Avots: *Eurostat* (ES Darbaspēka apsekojums, 2020. gads)

Absolventi, kuri nesen absolvējuši PIA iestādes¹

Absolventi, kuri nesen absolvējuši vispārējās izglītības iestādes²

¹ Luksemburgas (LU) dati par 2020. gadu brošūras publicēšanas brīdī nebija pieejami, tādēļ grafikā ir iekļauti dati par 2019. gadu.

² Horvātijas (HR) dati brošūras publicēšanas brīdī nebija pieejami.

Mainīgā profesionālās izglītības un apmācības vide

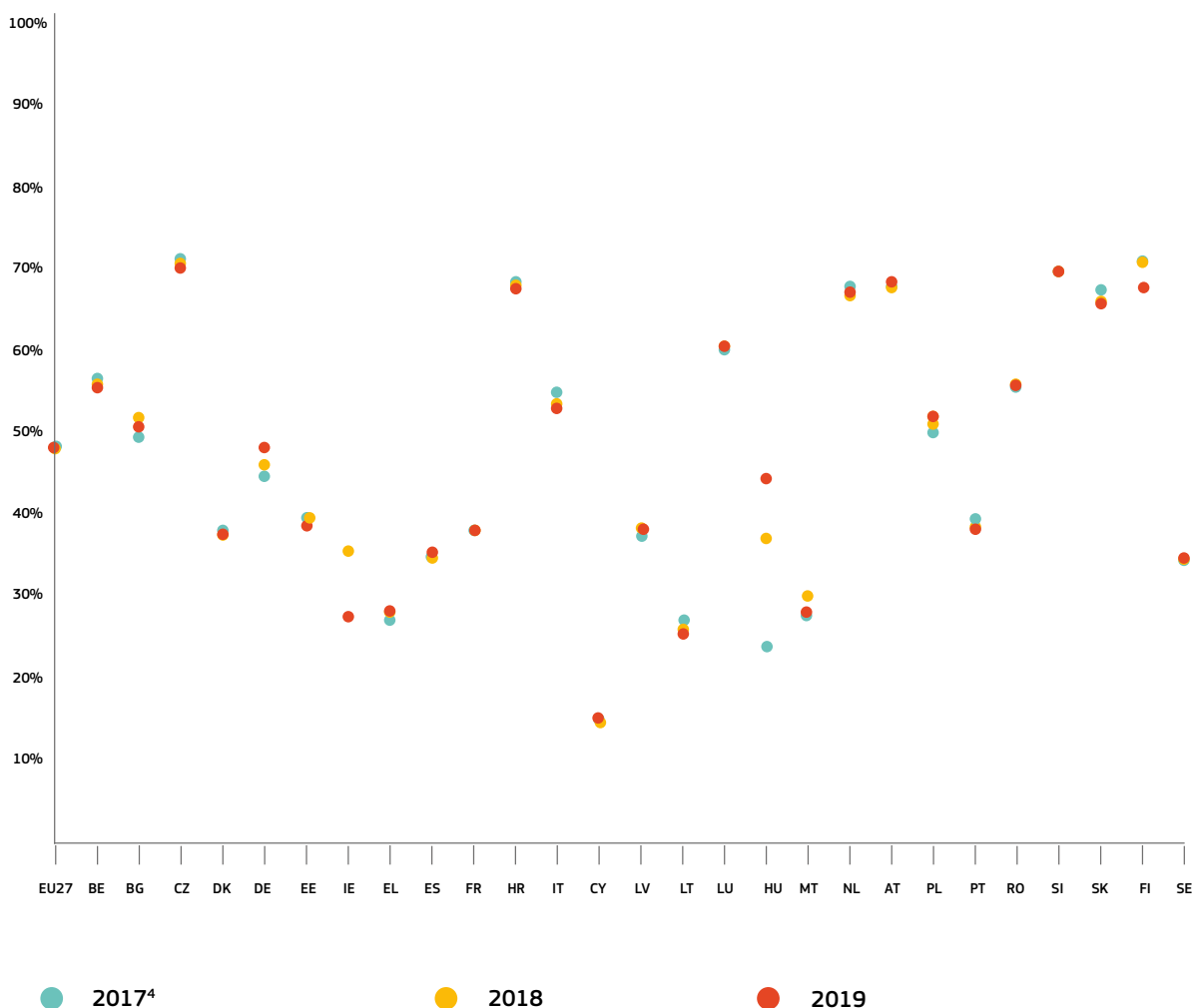
Tradicionāli PIA programmas tiek uzskatītas par veidu, kā sagatavot speciālistus darbam vidējas kvalifikācijas profesijās. Lai gan šādu profesiju skaits varbūt arī samazinās, tās joprojām veido lielāko darba tirgū šobrīd pieejamo darbvieta daļu. Taču nepieciešamība pēc augstākas kvalifikācijas darbiniekiem ir veicinājusi PIA paplašināšanu augstākos kvalifikācijas līmeņos. Ņemot vērā šo apstākli un ieguvumus, ko sniedz PIA īpaši pielāgotā pieeja izglītībai un apmācībai, PIA vairs nebūtu uzskatāma par jomu, kas nodrošina speciālistus tikai vidējas kvalifikācijas profesijās. PIA ir piemērota jebkura vecuma izglītojamajiem, kuri vēlas apgūt dažādas profesijas dažādos kvalifikācijas līmeņos.

PIA jau šobrīd ieņem būtisku vietu Eiropas vidējās izglītības sistēmā. Aptuveni puse (48,4 %) no visiem vidējās izglītības apguvējiem apgūst PIA programmas. Vispārējie dalības rādītāji dažādās dalībvalstīs ir ļoti atšķirīgi, sākot ar 70,8 % Slovēnijā un 70,5 % Čehijā un beidzot ar tikai 26,1 % Lietuvā un 16,9 % Kiprā. Laikposmā no 2017. līdz 2019. gadam aptuveni pusē ES dalībvalstu šie procentuālie dalības rādītāji palielinājās, savukārt pārējās dalībvalstīs bija vērojama to samazināšanās ar pavisam nelielām atšķirībām dalībvalstu starpā.³ Visu dalībvalstu rādītāji ir redzami 2. grafikā, kā arī pielikumā esošajā tabulā.

³ Jāatzīmē, ka jaunākie pieejamie dati ir par 2019. gadu un tādēļ vēl neatspoguļo Covid-19 pandēmijas iespējamo ietekmi.

2. grafiks. To vidējās izglītības apguvēju īpatsvars, kuri apgūst profesionālās vidējās izglītības un apmācības programmas, 2017.–2019. gads

Avots: Eurostat (UNESCO/ESAO/Eurostat (UOE) statistika, 2019. gads)

⁴ Īrijas (IE) dati par 2017. gadu nav pieejami.

3

**ES redzējums attiecībā uz
profesionālo izglītību un
apmācību**

Spēcīgai profesionālās izglītības un apmācības politikai ir būtiska nozīme centienos veidot kvalificētu, apmācītu un pielāgoties spējīgu darbaspēku, kā arī darba tirgus, kuri spēj reaģēt uz pārmaiņām ekonomikā. ES ir izveidojusi pamatu PIA vides atbalstīšanai Eiropā, PIA nākotnes labā īstenojot virkni iniciatīvu, kas ietver pamatprincipus un mērķrādītājus.

Īsa pamatinformācija par ES profesionālās izglītības un apmācības politiku

ES politika jau ilgu laiku ir vērsta uz PIA sekmēšanu un stiprināšanu visā Eiropā; jau tālajā 1963. gadā ES noteica vispārīgos principus kopīgas arodmacību politikas īstenošanai un izveidoja Arodmacību padomdevēju komiteju (ACTV). Kopš 21. gadsimta sākuma ES politika ir bijusi vērsta uz PIA jautājumu risināšanu, jo īpaši pēc Eiropas stratēģijas ciešākai sadarbībai profesionālās izglītības un apmācības jomā (tā dēvētā Kopenhāgenas procesa) uzsākšanas 2002. gadā. Prasmju un kvalifikāciju pārredzamības uzlabošanai vēlāk tika ieviesti tādi būtiski rīki kā [Europass](#) un [EKL](#). Finansēšanas pamatprogrammas, piemēram, [Eiropas Sociālais fonds Plus \(ESF+\)](#) un [Erasmus+](#) atbalsta izglītību, apmācību, prasmju iegūšanu un mūžizglītību.

Pēc finanšu krīzes ES politikas mērķis bija turpināt ieguldījumus kvalitatīvā PIA, lai sekmētu gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi nolūkā samazināt augstos jauniešu bezdarba rādītājus, īpašu uzmanību pievēršot tam, lai veicinātu mācīšanos darbavietā, kvalitātes nodrošināšanu, uzlabotu PIA pieejamību, svarīgāko prasmju nostiprināšanu un PIA pasniedzēju profesionālo pilnveidi. Šajā kontekstā svarīga iniciatīva ir [Garantija jauniešiem](#), kurā kopš 2013. gada PIA tiek izmantota nolūkā atvieglot jauniešu iekļaušanos darba tirgū. Nesenākā pagātnē [Plānā nozaru sadarbībai prasmju jomā](#) galvenā uzmanība tika veltīta prasmju trūkuma novēršanai dažādās nozarēs, cita starpā pilnveidojot PIA programmas un kvalifikācijas, savukārt [Eiropas prasmju, kompetenču, kvalifikāciju un profesiju klasifikācija \(ESCO\)](#) palīdzēja uzlabot prasmju un kvalifikāciju daudzvalodu klasifikācijas.

Galvenās ES pārvaldības struktūras sadarbībai profesionālās izglītības un apmācības jomā

Dalībvalstis, sociālie partneri un Komisija apspriež ar PIA saistītas iniciatīvas **Arodmacību padomdevēju komitejas (ACTV)** un **profesionālās izglītības un apmācības ģenerāldirektoru sanāksmēs**.

Kopš 1963. gada ACTV ir palīdzējusi ES īstenot tās PIA politiku. ACTV faktiski strādā pie plašākas PIA un pieaugušo izglītības jomas jautājumiem, tādējādi parādot, ka PIA politika parasti ir saistīta ar plašākām izglītības un apmācības sistēmām.

Profesionālās izglītības un apmācības ģenerāldirektoru sanāksmēs tiek augsta līmeņa pārstāvji no 35 valstu ministrijām, kas atbild par PIA, kā arī Eiropas sociālie partneri. Ģenerāldirektoru sanāksmju dalībnieki regulāri apspriež stratēģisko PIA politiku un valstu līmeņa reformas un īsteno uz nākotni orientētu pieeju nolūkā dot ievirzi Eiropas sadarbībai PIA jomā.

Kopš 2002. gada ģenerāldirektoru sanāksmes ir palīdzējušas pastiprināt sadarbību PIA jomā starp dalībvalstīm, kandidātvalstīm, Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas / Eiropas Ekonomikas zonas valstīm un Eiropas sociālajiem partneriem **Kopenhāgenas procesa** ietvaros. Tas ir brīvprātīgs process, kurā dalībvalstis iesaistās, lai uzlabotu PIA rezultātus, kvalitāti un pievilcību Eiropā.

ES aģentūras, kas atbalsta sadarbību profesionālās izglītības un apmācības jomā

Cedefop — Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centrs — kopš tā izveides 1975. gadā ir atbalstījis sadarbību PIA jomā un ir sniedzis ieguldījumu pastāvīgi mainīgās politikas programmas veidošanā. *Cedefop* sadarbojas ar Eiropas Komisiju, ES dalībvalstīm un sociālajiem partneriem, lai palīdzētu izstrādāt, attīstīt un īstenot politiku PIA, prasmju un kvalifikāciju jomā.

Cedefop nodrošina informāciju, pētniecību, analīzi un pierādījumus, savedot kopā PIA un darba tirgu. Tā darbs aptver šādus aspektus: PIA sistēmas; mācekļība; PIA un prasmju pilnveides iespējas pieaugušajiem; norādījumi, apmācības rezultātu validācija un PIA finansēšana; kvalifikācijas un kvalifikāciju ietvarstruktūras; skolotāji un pasniedzēji; prasmju apzināšana un nodarbinātības nākotne, galveno uzmanību pievēršot zaļajām prasmēm un digitalizācijai. *Cedefop*, kas ir politikas veidotājiem, sociālajiem partneriem, pētniekiem, ekspertiem un citiem PIA nozares un darba tirgus dalībniekiem paredzēta platforma, sekmē zināšanu apmaiņu un politikas apguvi. Tam ir būtiska nozīme Padomes lēmumā par PIA un Osnabrikas deklarācijā noteikto prioritāšu un darbību uzraudzībā un īstenošanā.

Eiropas Izglītības fonds (ETF) palīdz kaimiņvalstīm reformēt to izglītības, apmācības un darba tirgus sistēmas. *ETF*, kam ir vairāk nekā 25 gadus ilga pieredze, cieši sadarbojas ar valstu valdībām, uzņēmumiem un sociālajiem partneriem ES līmenī, lai palīdzētu pilnvērtīgi izmantot cilvēku spējas un prasmes. Šobrīd *ETF* atbalsta cilvēkresursu attīstību 29 valstīs, kas robežojas ar ES. Tas cenšas sekmēt sociālo mobilitāti un iekļaušanu, reformēt izglītības un apmācības sistēmas un nodrošināt līdzsvaru starp šīm sistēmām un darba tirgus vajadzībām.

2020. gada Eiropas prasmju programmā ir noteikti kvantitatīvi prasmju pilnveides (esošo prasmju uzlabošanas) un pārkvalifikācijas (jaunu prasmju apgūšanas) mērķi piecu gadu periodam. Programmas 12 darbības ir vērstas uz sadarbības veicināšanu starp dalībvalstīm, uzņēmumiem un sociālajiem partneriem, lai dotu cilvēkiem iespēju iesaistīties mūžizglītībā, un uz ES budžeta izmantošanu katalizatora lomā, lai sekmētu publiskā un privātā sektora ieguldījumus prasmju pilnveidē. Programma darbojas kopā ar Eiropas izglītības telpu un Digitālās izglītības rīcības plānu, lai uzlabotu digitālās prasmes un izveidotu visaptverošu Eiropas mācīšanās telpu, kas nāktu par labu visiem izglītojamajiem, skolotājiem un iestādēm.

Prasmju pilnveides pakts ir pirmā Eiropas prasmju programmā noteiktā pamatdarbība, kuras ietvaros publiskā un privātā sektora organizācijas tiek aicinātas apvienot spēkus un veikt konkrētus pasākumus cilvēku prasmju pilnveidošanas un pārkvalifikācijas veicināšanai Eiropā. Eiropas prasmju programmā tika paziņots arī par Individuālo mācību kontu iniciatīvu, kuras mērķis ir atvieglot apmācību pieejamību darbaspējīga vecuma pieaugušajiem un dot viņiem iespēju sekmīgi pārvaldīt statusa maiņu darba tirgū.

Profesionālā izglītība un apmācība plašākā ES politikas kontekstā

Izglītība, apmācība un prasmes ir ES politikas centrālais elements. Eiropas zaļajā kursā, Eiropas jaunajā industriālajā stratēģijā, Aprites ekonomikas rīcības plānā un ES Biodaudzveidības stratēģijā ir uzsvērtas prasmju un apmācības būtiskā nozīme ilgtspējīgas izaugsmes sekmēšanā un pārejā uz zaļo ekonomiku. MVU stratēģijā ilgtspējīgai un digitālai Eiropai ir aprakstīta prasmju vērtība uzņēmēju acīs, savukārt Dzimumu līdztiesības stratēģijā 2020.–2025. gadam ir uzsvērtas prasmju nozīme ar dzimumu saistītu stereotipu novēršanā un dzimumu līdzsvara panākšanā daudzās profesijās. Plānā *NextGenerationEU*, kas izstrādāts nolūkā izvest ES no Covid-19 pandēmijas radītās krīzes, arī ir paredzēts īpašs finansējums PIA, jo tā mērķis ir padarīt Eiropu un tās ekonomiku zaļāku, digitālāku un spēcīgāku nekā jebkad iepriekš.

Jauna, visaptveroša pieeja profesionālajai izglītībai un apmācībai

Padomes lēmumā par PIA ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai ir noteikti galvenie principi, kā nodrošināt, ka PIA sniedz kvalitatīvas mācīšanās iespējas gan jauniešiem, gan pieaugušajiem. Lēmumā īpašs uzsvars ir likts uz lielāku elastīgumu, plašākām mācīšanās darbavietā un mācekļības iespējām un uzlabotu kvalitātes nodrošināšanu.

Iedvesmojoties no [ACVT 2018. gada atzinuma](#) par profesionālās izglītības un apmācības nākotni pēc 2020. gada, Padomes lēmumā ir izklāstīts redzējums attiecībā uz tādu PIA politiku, kas:

- demogrāfisku pārmaiņu laikos un visos ekonomikas ciklos jauniešiem un pieaugušajiem nodrošina zināšanas, prasmes un kompetences, kuras palīdz gūt panākumus mainīgajā darba tirgū un sabiedrībā, panākt atveseļošanos un īstenot taisnīgu pārkārtošanos uz zaļo un digitālo ekonomiku;
- veicina iekļautību un vienlīdzīgas iespējas un palīdz panākt noturību, sociālu taisnīgumu un labklājību visiem;
- starptautiskā kontekstā veicina Eiropas PIA sistēmas, lai tās profesionālās izglītības apguvēju vidū tiktu atzītas par pasaules līmeņa mērauklu.

Ieteikumā ir noteikti arī šādi ES līmeņa mērķi, kas jāsasniedz līdz 2025. gadam:

- vismaz **82 %** PIA iestāžu absolventu jābūt nodarbinātiem;
- **60 %** absolventu, kuri nesen absolvējuši PIA iestādi, mācību laikā ir izmantojuši mācīšanos darbavietā;
- **8 %** PIA apguvēju iesaistās mācībās ārvalstīs.

Pirmais un trešais mērķis ir balstīts uz esošajiem *ET 2020* kritērijiem attiecībā uz PIA iestāžu absolventu nodarbinātības iespējām un mobilitāti, savukārt otrā mērķa pamatā ir 2018. gada marta [Padomes lēmums par Eiropas satvaru kvalitatīvai un rezultatīvai mācekļībai](#).

4

Reformu īstenošana visā Eiropā

Dalībvalstis ir apņēmušās kopā ar sociālajiem partneriem un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām īstenot pasākumus PIA reformu atbalstam valsts līmenī. Šis valsts līmeņa reformas ir būtiski svarīgas, lai īstenotu redzējumu attiecībā uz PIA.

Valsts līmeņa reformu īstenošanas principi

Reformu pamatā jābūt šādiem principiem, kas nosaka, ka:

- **PIA būtu elastīgi jāpielāgojas izmaiņām darba tirgū:** dalībvalstīm būtu jāizveido atbilstīgas sistēmas un pasākumi, lai nodrošinātu, ka PIA programmās līdzsvaroti tiek apvienotas dažādas prasmes un tās spēj ātri reaģēt uz mainīgajām darba tirgus vajadzībām (piemēram, izmantojot prasmju paredzēšanas mehānismus). Mācīšanās darbavietā un mācekļības iespējas īpaši efektīvi ļauj nodrošināt PIA atbilstību darba tirgus vajadzībām;
- **elastīgumam un izaugsmes iespējām būtu jābūt PIA pamatā:** dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka PIA programmas ir personalizētas un vērstas uz izglītojamajiem. Tas palīdz panākt aktīvu iesaistīšanos un padara PIA pievilcīgāku, tādējādi uzlabojot nodarbības iespējas. Profesionālās kvalifikācijas būtu jāiedala mazākās vienībās un atbilstoši attiecīgajiem mācību rezultātiem, tādējādi ļaujot elastīgi atjaunināt mācību saturu un pielāgot to individuālām vajadzībām;
- **PIA būtu jābūt inovāciju un izaugsmi veicinošam faktoram:** PIA būtu jāintegrē ekonomikas, rūpniecības un inovācijas stratēģijās, tostarp tajās, kas saistītas ar atveseļošanu un zaļo un digitālo pārkārtošanos. PIA iestādēm būtu jābūt ultramodernai infrastruktūrai un digitalizācijas stratēģijām un PIA programmas būtu jāpielāgo un jāpaplašina, mudinot (jo īpaši pieaugušos) apgūt uzņēmējdarbības, digitālās un zaļās prasmes. Tas Eiropai palīdzētu sagatavoties zaļās un digitālās pārkārtošanās procesam un sekmētu pieprasītu profesiju apgūšanu;
- **PIA būtu jābūt pievilcīgai izvēlei, kuras pamatā ir mūsdienīga un digitalizēta prasmju nodrošināšana un mācību pakalpojumu sniegšana:** dalībvalstīm ar inovācijas un modernizācijas palīdzību PIA būtu jāpadara pievilcīgāka, jo īpaši nodrošinot jaunu mācību vidi, rīkus un izglītības metodoloģiju, īpašu uzmanību veltot digitalizācijai. Izglītības un apmācības sistēmās būtu jānodrošina iespēja vertikāli un horizontāli pāriet no vienas PIA, vispārējās izglītības, augstākās izglītības un pieaugušo izglītības programmas uz citu;
- **PIA būtu jāveicina vienlīdzīgas iespējas:** PIA programmām būtu jābūt iekļaujošām un pieejamām neaizsargātām grupām, piemēram, personām ar invaliditāti, iedzīvotājiem bez prasmēm un kvalifikācijām, minoritātēm, personām ar migrantu izcelsmi un personām, kurām ir mazāk iespēju sociālekonomiskās izcelsmes vai ģeogrāfiskās atrašanās vietas dēļ. Ar mērķtiecīgu pasākumu un elastīgu mācību formātu palīdzību var novērst izglītības un apmācības priekšlaicīgu pārtraukšanu un atbalstīt pāreju no skolas uz darba vidi;
- **PIA pamatā būtu jābūt kvalitātes nodrošināšanas kultūrai:** [Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras profesionālajai izglītībai un apmācībai \(EQAVET\)](#) pamatā ir indikatīvu deskriptoru un kopēju kvalitātes nodrošināšanas rādītāju kopums, kas attiecas uz PIA un ko izmanto gan sistēmu, gan pakalpojumu sniedzēju līmenī atbilstoši valsts kontekstam. EQAVET valsts kontaktpunkti (VKP) uztur saikni ar visām ieinteresētajām personām valsts un reģionālā līmenī un palīdz pilnveidot un īstenot EQAVET ietvarstruktūru.

Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūra profesionālajai izglītībai un apmācībai (EQAVET) un Eiropas kredītpunktu sistēma profesionālās izglītības un apmācības jomā (ECVET)

Ar Padomes 2020. gada novembra lēmumu par PIA aizstāj iepriekšējos lēmumus par EQAVET un Eiropas kredītpunktu sistēmu profesionālās izglītības un apmācības jomā (ECVET), kas tika pieņemti 2009. gadā.

EQAVET ir ietvarstruktūra, kas atbalsta dalībvalstis to PIA sistēmu kvalitātes uzlabošanā un uzlabo PIA kvalitātes nodrošināšanas pasākumu pārredzamību. EQAVET 10 gadus ilgās īstenošanas laikā tika sekmētas reformas valstu kvalitātes nodrošināšanas sistēmās, taču tā nav būtiski uzlabojusi kvalitātes nodrošināšanas pasākumu pārredzamību. Turklāt to lielākoties izmantoja sākotnējā PIA, kas tiek nodrošināta skolas vidē.

EQAVET tika nostiprināta, veidojot atjauninātu EQAVET ietvarstruktūru, kas iekļauta lēmumā par PIA, kurā uzsvērti tādi aspekti kā mācību rezultātu kvalitāte, sertifikācija un novērtēšana, apspriešanās ar ieinteresētajām personām, skolotāju un pasniedzēju loma, mācīšanās darbavietā, digitālā mācīšanās un elastīgums. PIA sistēmām tiek piemērota ES līmeņa kvalitātes nodrošināšanas salīdzinošā izvērtēšana, lai uzlabotu savstarpējo mācīšanos, palielinātu kvalitātes nodrošināšanas pasākumu pārredzamību un nostiprinātu dalībvalstu savstarpējo uzticēšanos.

ECVET tika izveidota, lai uzlabotu mācību rezultātu atzīšanu, uzkrāšanu un pārņemšanu. Mērķis bija atbalstīt mobilitāti un mūžizglītību, kā arī izveidot ES kredītpunktu sistēmu PIA jomā. ECVET palīdzēja uzlabot mobilitāti, izmantojot un dokumentējot attiecīgo mācību rezultātu vienības. Tomēr ECVET punktu koncepcija pārsvarā netika izmantota, un ECVET netika pielietota, lai izstrādātu Eiropas kredītpunktu sistēmu PIA jomā.

Lēmumu par ECVET aizstāja ar Padomes lēmumu, iekļaujot tajā iepriekšējā ECVET instrumenta pamatprincipus, kas saistīti ar elastīgumu, savukārt rīki (piemēram, mācību līgums un saprašanās memorands), ar kuriem tiek atbalstīta profesionālās izglītības apguvēju mobilitāte, tiks pilnveidoti saistībā ar citiem ES instrumentiem (piemēram, Erasmus+). Profesionālajām kvalifikācijām pēcvidusskolas un terciārajā līmenī arī turpmāk tiks piemērota [Eiropas kredītpunktu pārņemšanas un uzkrāšanas sistēma \(ECTS\)](#).

Pasākumiem, ko dalībvalstis veic, pamatojoties uz ES sadarbību PIA jomā un iepriekš minētajiem principiem, būtu jāpadara PIA par elastīgu, pielāgoties spējīgu un pievilcīgu izvēli, kuras pamatā ir vienlīdzīgas iespējas un kvalitātes nodrošināšanas kultūra. Pasākumiem jo īpaši būtu:

- **jāveicina un jāatbalsta ilgtspējīgas partnerības PIA pārvaldības jomā** reģionālā un nozaru līmenī atbilstoši valsts kontekstam un attiecīgā gadījumā izmantojot publiskas un privātas partnerības. Pasākumos jāiesaista sociālie partneri un visas attiecīgās ieinteresētās personas, tostarp:
 - PIA iestādes;
 - jebkāda lieluma nozares un uzņēmumi;
 - valsts un privātie nodarbinātības dienesti;
- PIA skolotāji un pasniedzēji un viņu pārstāvji;
- starpnieki (piemēram, rūpniecības, tirdzniecības un amatniecības kameras);
- profesionālas un nozaru organizācijas;
- Garantijas jauniešiem, ESF un citu ES iniciatīvu valsts koordinatori;
- informācijas tehnoloģiju nozare;
- profesionālās izcilības centri (PIC);
- klasteri; izglītojamo un vecāku organizācijas; vietējās, reģionālās un valsts iestādes.

Sadarbība starp PIA jomas ieinteresētajām personām valstu līmenī ir būtiski svarīga, lai nodrošinātu, ka reformas ir labi izstrādātas un īstenotas, kā arī labi izprastas speciālistu un citu ieinteresēto personu vidū;

- **maksimāli jāizmanto pārredzamības rīki.** Pasākumos būtu jāizmanto dažādi rīki, piemēram, Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūra, *Europass*, *ESCO* un *ECTS*, lai veicinātu prasmju, kvalifikāciju un ārvalstīs pavadītu mācību periodu rezultātu atzīšanu. Piemēram, izmantojot *Europass*, izglītojamie var savu pieredzi, prasmes un kvalifikācijas reģistrēt tiešsaistes profilā, ko var izmantot karjeras konsultēšanai, informēšanai par mobilitātes pieredzi, digitāli parakstītu apliecinājumu iegūšanai, ieteikumu saņemšanai un mācību un darba iespēju meklēšanai;

- **maksimāli jāizmanto ES fondi un instrumenti, ar kuriem atbalsta reformas un/vai ieguldījumus PIA jomā.** Pasākumiem būtu jāveicina turpmāki publiskā un privātā sektora ieguldījumi PIA jomā. Skatīt sadaļu "Finansējums", lai uzzinātu par ES fondiem un instrumentiem;
- **līdz 2022. gada maijam jānosaka pasākumi, kas pamatojas uz attiecīgajiem jau pastāvošajiem valsts pasākumiem un finanšu shēmām** (tā dēvētie "valsts īstenošanas plāni"). Šajos pasākumos galvenā uzmanība būtu jāvelti digitalizācijas un vides ilgtspējas aspektu integrēšanai visā PIA jomā.

Eiropas Pieaugušo izglītības e-platformas [Eiropas PIA speciālistu kopienas](#) mērķis ir stiprināt PIA kopienu visā Eiropā. Galveno uzmanību veltot tiešsaistes/attālinātām mācībām, zaļajām prasmēm, sociālajai iekļaušanai un izglītojamo mobilitātei, tā palīdz speciālistiem, piemēram, skolotājiem, pasniedzējiem un darbaudzinātājiem uzzināt par Eiropas līmeņa politikas iniciatīvām un sadarboties savā starpā, lai atrastu interesantus rīkus un resursus izmantošanai PIA jomā.

Konkrētas apņemšanās valstu līmenī

[Osnabrikas deklarāciju](#), kurā izklāstīta apņemšanās laikā līdz 2025. gadam īstenot dažādus pasākumus saskaņā ar leteikumu par PIA, ir apstiprinājuši par PIA atbildīgie ES 27 valstu ministri, Eiropas Ekonomikas zonas / Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas valstis, kandidātvalstis, Eiropas sociālie partneri un Eiropas Komisija. ES PIA pakalpojumu sniedzēju asociācijas un izglītojamo organizācijas arī atbalsta deklarāciju.

Tā papildina Padomes leteikumu, nosakot konkrētas darbības, kas laikposmā no 2021. līdz 2025. gadam jāīsteno gan valstu, gan ES līmenī, galveno uzmanību pievēršot četrām galvenajām jomām:

- **noturība un izcilība, pateicoties kvalitatīvai, iekļaujošai un elastīgai PIA:** elastīgai un noturīgai PIA būtu jāspēj pielāgoties traucējumiem un pārvērst problēmas par iespējām. Tādējādi tā pavērs ceļu mūsu ekonomikas un sabiedrības inovācijai, produktivitātei un noturībai vietējā, reģionu, valstu un Eiropas līmenī. PIA palīdz iedzīvotājiem pielāgoties pārmaiņām, bet PIA arī būtu jādod tiem iespēja veidot pārmaiņas. Inovācija PIA jomā ir cieši saistīta ar jaunām prasmēm, mācību programmām, izglītības metodoloģiju un prognozēšanas rīkiem;

- **jaunas mūžizglītības kultūras izveide:** jaunai mūžizglītības kultūrai būtu jāsniedz iespējas personām gūt labumu no karjeras konsultēšanas visā dzīves garumā. Tai būtu arī jāpalīdz viņiem piedalīties kvalitatīvās un iekļaujošās PIA programmās un iegūt svarīgas prasmes, lai aktīvi pārvaldītu savu izglītības, apmācības un nodarbinātības procesu ar visu ieinteresēto personu atbalstu;
- **ilgtspēja:** uzņēmumi, privātā sektora organizācijas un sabiedrības iniciatīvas ir būtiski ilgtspējas virzītājspēki. Ilgtspējai nepieciešamās prasmes būtu jācenšas integrēt sākotnējās un tālākās profesionālās izglītības un apmācības noteikumos un praksē. Tehnoloģiju attīstība arī virza daudzu nozaru, tostarp izglītības un apmācības, izaugsmi. Publisko avotu / digitālā mācību vide padara izglītību par ilgtspējīgu attīstību pieejamāku;
- **Eiropas izglītības un apmācības telpa un starptautiska PIA:** tirgus globalizācija un demogrāfiskās tendences prasa pielāgot un modernizēt PIA sistēmas un iestādes valsts, reģionu un nozaru līmenī. Tās arī sniedz lieliskas iespējas nostiprināt Eiropas kā izglītības un apmācības centra pozīcijas.

Deklarācija ir uzskatāma par dalībvalstu skaidru apņemšanos tuvāko gadu laikā uzlabot PIA sistēmas visā ES saskaņā ar Padomes leteikumu par PIA minētajiem principiem un darbībām.

5

Pasākumi un iniciatīvas dalībvalstu atbalstam

ES ir nenogurstoši strādājusi, lai atbalstītu dalībvalstis to PIA reformu īstenošanā. ES mērķis ir veicināt sadarbību starp dalībvalstīm un atvieglot koordināciju nodarbinātības un PIA jomās, vienlaikus pilnībā respektējot dalībvalstu atbildību par mācību saturu un izglītības un apmācības sistēmu darba organizēšanu.

Vairākas ES iniciatīvas sniedz noderīgus rīkus un atbalstu PIA jomas ieinteresētajām personām un var palīdzēt dalībvalstīm uzlabot to PIA sistēmu kvalitāti un pārredzamību un visā Eiropā īstenot ES redzējumu attiecībā uz PIA.

Profesionālās izcilības centri (PIC)

[PIC](#) ir starptautiski sadarbības tīkli, kuru mērķis ir sekmēt inovāciju un izcilību PIA jomā. Tie apvieno plašu vietējo un reģionālo partneru loku, ieskaitot PIA pakalpojumu sniedzējus (vidusskolas izglītības un terciārajā līmenī), darba devējus, pētniecības centrus un sociālos partnerus, lai kopīgi veidotu “prasmju ekosistēmas”. Tādējādi tie palīdz veidot novatorisku, iekļaujošu un ilgtspējīgu ekonomiku.

PIC iniciatīva ir saskaņota ar Eiropas prasmju programmu un Eiropas izglītības telpu, un tās mērķis ir laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam izveidot 100 PIC, kas tiks atbalstīti no *Erasmus+* līdzekļiem. Tā atbalsta dalībvalstis, sociālos partnerus un PIA pakalpojumu sniedzējus to centienos īstenot Padomes lēteikuma par PIA un Osnabrikas deklarācijas mērķus.

PIC ir piesaistījuši daudzu un dažādu partneru interesi no visas pasaules — uz *Erasmus+* 2021. gada uzaicinājumu atsaucās vairāk nekā 1700 organizācijas no 55 valstīm, kas liecina, ka tie varētu atbalstīt Eiropas PIA internacionalizāciju un ilgtermiņa partnerību izveidi ar organizācijām ārpus Eiropas. PIC ir būtisks pamatelements, kas var palīdzēt sasniegt ES mērķus padarīt Eiropu par pasaules līmeņa atsaucē punktu kvalitatīvu prasmju iegūšanā.

Zaļās un digitālās prasmes

ES ir norādījusi, cik svarīgas ir darbības, kas sekmē zaļo un digitālo pārkārtošanos, lai Eiropas ekonomiku varētu padarīt taisnīgāku, noturīgāku un ilgtspējīgāku. Divējādā pārkārtošanās ir Komisijas politiskās programmas centrālais elements, kā to apliecina 2020. gada Eiropas prasmju programma, Digitālās izglītības rīcības plāns un Eiropas zaļais kurss.

PIA iestādēm un sistēmām ir labas iespējas veicināt prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju, kas ir būtisks priekšnoteikums, kas jāizpilda, lai pārkārtošanās būtu taisnīga un iekļaujoša.

Erasmus+ un [Atveseļošanas un noturības mehānisms](#) (tas ir daļa no *NextGenerationEU*) var izmantot, lai ar PIA palīdzību sagatavotu jauniešus jaunajām darba tirgus iespējām, kas radušās divējādās pārkārtošanās rezultātā.

Turklāt tiks atbalstīti intensīvi digitālās apmācības kursi, un *DigComp* (ES digitālās kompetences satvars) tiks atjaunināts, lai ņemtu vērā jaunākās norises tehnoloģiju attīstības jomā, piemēram, mākslīgo intelektu, visu dzīves aspektu “datafikāciju” un zaļās prasmes. Ir izveidots arī līdzīgs [ilgtspējas kompetences satvars](#), lai veidotu vienotu izpratni par galvenajām kompetencēm, kas vajadzīgas zaļās pārkārtošanās īstenošanai.

[SELFIE](#) (Pašnovērtējums par efektīvu mācību procesu, sekmējot novatorisku izglītības tehnoloģiju izmantošanu) ir rīks, kas atbalsta skolu digitalizāciju. Šis rīks ir pieejams bez maksas, un skolas, tostarp PIA skolas, to var attiecīgi pielāgot, lai labāk izprastu digitālās tehnoloģijas un integrētu tās mācīšanas un mācīšanās procesā. *SELFIE* apkopo anonīmas atsauksmes no izglītojamajiem, skolotājiem un skolu vadītājiem, veicot aptaujas par to, kā tehnoloģijas tiek izmantotas viņu skolā. Pēc tam rīks sagatavo ziņojumu par skolas stiprajām un vājajām pusēm tehnoloģiju izmantošanā.

2021. gada oktobrī ES sāka darboties *SELFIE papildmodulis*, kas attiecas uz mācīšanos darbavietā. Jaunajā modulī tiek ņemti vērā arī darbaudzinātāju viedokļi, tādējādi procesā iesaistot arī uzņēmumus, kā arī izglītojamus, skolotājus un skolu vadītājus. Tas ļauj PIA skolām un apmācības pakalpojumu sniedzējiem kopīgi apspriest to, kā vislabāk digitalizēt viņu piedāvātos izglītības un apmācības pakalpojumus. Šobrīd šis papildmodulis ir pieejams visās 24 ES oficiālajās valodās un ir daļa no galvenā *SELFIE* rīka.

Lielāks atbalsts mācekļībai

Tādas iniciatīvas kā Garantija jauniešiem, [Eiropas Mācekļību alianse \(EAfA\)](#) un [mācekļības atbalsta pakalpojumi](#) saved kopā valstu valdības un ieinteresētās personas, lai pastiprinātu atbalstu mācekļībām un palielinātu informētību un apņemšanos uzlabot PIA.

Atjaunotā *EAfA* veicina valstu koalīcijas, atbalsta MVU un palielina sociālo partneru iesaisti — arī nozaru līmenī. *EAfA* arī mobilizē vietējās un reģionālās pašvaldības un atbalsta mācekļu pārstāvību dalībvalstīs. Tā sekmē zaļu, digitālu un iekļaujošu mācekļību veidošanu, kas nāk par labu gan darba devējiem, gan jauniešiem, un veicina kvalificēta darbaspēka veidošanu daudzās un dažādās nozarēs. Alianses atbalsta pakalpojumi tiek sniegti nolūkā uzlabot mācekļību kvalitāti Eiropā, nodrošinot tiešsaistes resursus un tīklošanās iespējas, kas ļauj indivīdiem savstarpēji sazināties, mācīties un rīkoties.

ES nostiprinās un atbalstīs gan *EAfA*, gan mācekļību atbalsta pakalpojumus.

Eiropas Arodprasmju nedēļa

Jau kopš 2016. gada [Eiropas Arodprasmju nedēļa](#) (PIA nedēļa) saved kopā vietējā, reģionālā un valsts līmeņa organizācijas, lai nosvinētu sasniegumus PIA jomā visā Eiropā. Šis ikgadējais pasākums vairo informētību par PIA spējām radīt darbavietas un atbalstīt karjeras izaugsmi un sniedz iespēju apmainīties ar informāciju un paraugpraksi.

PIA nedēļas laikā notiek daudz pasākumu un aktivitāšu, ko organizē partneri visā Eiropā, un katru gadu tās uzmanības centrā ir cits temats, kas ļauj atzīt PIA un prasmju nozīmi. Daudzi eksperti uzstājas konferencēs vai tiešsaistes viedokļu apmaiņās, kurās dalās ar to rīcībā esošo informāciju ar dalībniekiem. Šīs nedēļas laikā notiek arī PIA izcilības balvu konkurss, kurā tiek godināti iedvesmojoši cilvēki un organizācijas.

Eiropas profesionālie pamatprofili

Eiropas profesionālie pamatprofili ir vēl viens novatorisks PIA izcilības un internacionalizācijas elements. Šie profili palīdz definēt tādu vienotu mācību rezultātu kopumu, ko var izmantot kopīgu profesionālās izglītības un apmācības mācību programmu, kvalifikāciju un mikroapliecinājumu izstrādē. Šie profili var sekmēt izglītojamo un darbinieku mobilitāti un atbalstīt PIA kvalifikāciju un mācību rezultātu automatisku atzīšanu ārvalstīs. Tie ir daļa no *Europass* platformas un iespēju robežās tiek papildināti ar digitālu profesionālās izglītības un apmācības saturu.

Kvalitātes nodrošināšanas salīdzinošā izvērtēšana profesionālās izglītības un apmācības sistēmas līmenī

Salīdzinošā izvērtēšana ir brīvprātīgs savstarpējās mācīšanās veids, kura mērķis ir padarīt kvalitātes nodrošināšanas sistēmas pārredzamākas un efektīvākas. Ieteikumā par PIA kvalitātes nodrošināšanas salīdzinošā izvērtēšana PIA sistēmu līmenī ir definēta kā konkrēta darbība, kas palīdz nostiprināt uzticēšanos un pārredzamību dalībvalstu starpā un uzlabot savstarpējās mācīšanās procesu visā ES. ES sadarbosies ar dalībvalstīm, lai uzlabotu valstu PIA jomā veikto pasākumu pārredzamību, veicot kvalitātes nodrošināšanas salīdzinošo izvērtēšanu un turpinot *EQAVET* darbu, kas ir palīdzējis īstenot vairākas reformas valstu kvalitātes nodrošināšanas sistēmās.

Mikroapliecinājumi

Mikroapliecinājums ir mācīšanās rezultātu dokuments, ko izglītojamais ir ieguvis pēc neliela apjoma mācību apguves. Padomes Ieteikumā par PIA Eiropas Komisija tiek aicināta "izpētīt mikroapliecinājumu koncepciju un izmantošanu". Mikroapliecinājumi ļauj mērķtiecīgi un elastīgi apgūt prasmes, lai nodrošinātu atbilstību jaunajām vajadzībām sabiedrībā un darba tirgū, vienlaikus neaizstājot tradicionālos kvalifikācijas ieguves veidus. Mikroapliecinājumus var izstrādāt un nodrošināt dažādi pakalpojumu sniedzēji dažādās formālās, neformālās un ikdienējās mācīšanās vidēs.

Komisijas 2021. gada decembra priekšlikumā Padomes ieteikumam par mikroapliecinājumiem mūžizglītībā un nodarbināmībā ir sniegta vienota definīcija un formāts mikroapliecinājumu aprakstīšanai, kā arī principu kopums to izstrādei un izdošanai. Šos pamatelementus var izmantot mikroapliecinājumu sniedzēji, tostarp tālākās PIA sniedzēji, visā Eiropā, lai sekmētu mikroapliecinājumu uzticamību, kvalitāti un ieviešanu.

Finansējums

ES finansējumam ir būtiska nozīme, lai nodrošinātu iepriekš aprakstīto darbību īstenošanu un PIA pienācīgu attīstību un nostiprināšanu visās dalībvalstīs.

ES fondi un programmas, piemēram, *NextGenerationEU* un tā pīlāri, Atveseļošanas un noturības mehānisms un *REACT-EU*, ESF+, *Erasmus+*, Eiropas Reģionālās attīstības fonds, *InvestEU*, pamatprogramma "Apvārsnis Eiropa", *Interreg*, programma "Digitālā Eiropa", Taisnīgas pārkārtošanās mehānisms un Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai, ir pieejami, lai palīdzētu īstenot valstu apņemšanās attiecībā uz PIA nākotni.

Erasmus+ programmā 2021.–2027. gadam ir paredzēts arī finansējums gandrīz divu miljonu PIA apguvēju un darbinieku starptautiskās mobilitātes atbalstam, kā arī budžets 400 miljonu EUR apmērā 100 PIC tīklu finansēšanai minētajā laikposmā.

Šīs finansēšanas iespējas var palīdzēt palielināt atbalstu mācekļībām, PIA iestāžu digitalizācijai un PIA reformām nolūkā uzlabot pārkvalifikācijas programmas, kas jo īpaši paredzētas cilvēkiem, kuri strādā nozarēs, kuras vissmagāk ir skārusi Covid-19 pandēmija.

Ja jūs esat PIA jomas ieinteresētā persona, šīs iniciatīvas var sniegt atbalstu, norādījumus un noderīgus rīkus, lai palīdzētu jums visiem kopā īstenot ES visaptverošo redzējumu attiecībā uz PIA nākotni. PIA ir būtiski svarīga, lai nodrošinātu, ka cilvēkiem Eiropā ir tagadnes un nākotnes profesijām nepieciešamās prasmes.

Veicot pasākumus, kas izklāstīti Ieteikumā un šajā brošūrā, dalībvalstis var palīdzēt īstenot Eiropas zaļo un digitālo pārkārtošanos, vienlaikus nodrošinot, ka ikvienam cilvēkam Eiropā ir pieejama kvalitatīva un iekļaujoša izglītība, apmācība un mūžizglītība, lai varētu pilnā mērā piedalīties sabiedrības dzīvē, veiksmīgi iekļauties darba tirgū un gūt panākumus profesionālajā dzīvē.

6

Pielikums

	To vidējās izglītības apguvēju īpatsvars, kuri apgūst profesionālās vidējās izglītības un apmācības programmas ⁵			Absolventu (vecumā no 20 līdz 34 gadiem), kuri nesen absolvējuši PIA iestādes, nodarbinātības rādītāji			Absolventu (vecumā no 20 līdz 34 gadiem), kuri nesen absolvējuši vispārējās vidējās izglītības iestādes, nodarbinātības rādītāji		
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
	2017	2018	2019	2018	2019	2020	2018	2019	2020
ES 27	48,1	48,4	48,4	79,0	79,1	76,1	63,7	62,8	58,3
Beļģija	57,8	56,8	56,2	76,7	77,1	76,5	43,9	61,6	61,3
Bulgārija	50,7	52,9	52,1	66,4	73,5	69,6	68,6	63,0	59,3
Čehija	72,4	71,3	70,5	87,7	86,8	84,8	80,6	75,9	68,5
Dānija	38,9	37,7	37,3	85,0	84,7	84,5	77,1	77,1	79,1
Vācija	45,6	46,5	48,1	92,4	93,4	93,4	68,7	66,8	61,4
Igaunija	40,7	40,1	39,8	76,6	86,2	79,9	68,8	62,6	63,9
Īrija	neattiecas	35,7	27,6	76,9	75,9	73,5	71,5	69,9	56,0
Grieķija	28,8	28,5	29,1	50,5	50,9	43,7	45,2	51,3	48,4
Spānija	35,3	35,8	36,4	70,0	66,0	50,3	64,1	53,6	51,5
Francija	39,9	39,3	39,3	72,2	68,8	68,5	47,2	50,8	43,0
Horvātija	69,6	69,2	69,0	68,8	73,9	73,7			
Itālija	55,3	53,6	53,0	53,9	56,6	53,3	36,2	38,3	37,0
Kipra	16,7	16,7	16,9	67,3	70,2	59,0	69,4	73,8	68,8
Latvija	38,6	38,9	38,9	75,8	65,6	70,2	73,4	74,2	72,9
Lietuva	27,4	26,8	26,1	79,2	67,3	56,8	75,6	69,6	53,0
Luksemburga	61,6	61,6	61,9	95,4	100,0		71,9	73,7	73,4
Ungārija	23,0	38,0	44,0	87,1	86,3	80,0	75,7	71,7	69,4
Malta	27,1	28,5	27,7	91,0	91,2	89,5	91,2	86,0	88,0
Nīderlande	68,2	67,5	67,5	87,9	90,4	84,7	89,1	78,7	58,6
Austrija	68,6	68,4	68,8	87,3	88,0	85,4	77,4	64,0	69,6
Polija	51,7	52,1	52,5	78,4	78,9	78,0	72,5	71,0	65,7
Portugāle	40,7	39,7	39,0	77,4	76,0	73,0	69,7	70,9	69,1
Rumānija	56,2	56,2	56,2	69,0	67,7	68,7	62,8	63,6	60,4
Slovēnija	70,9	70,9	70,8	84,5	79,1	71,6	66,6	77,3	57,9
Slovākija	68,9	67,8	67,5	84,7	84,6	80,7	84,3	86,8	69,3
Somija	71,6	71,6	68,7	78,5	80,4	74,6	76,9	82,9	76,4
Zviedrija	34,1	35,4	35,2	88,0	87,4	85,3	79,4	83,0	77,5

⁵ Līdzu ņemt vērā, ka krāsu kodi tabulas kolonnās atbilst 1. un 2. diagrammā izmantotajām krāsām.

■ Eiropas Savienības
Publikāciju birojs